

MEMORIAŁ
General Marii Wittek

~~JARUSZEWSKA MARGARZATA~~

96-360 Żyrardów

Zg.
15.2001.

Książkiewicz Niktomi

zam: Anemoniska

tenka 461

SPIS ZAWARTOŚCI TĘCZY

KSIĄŻKI EWICZ Viktora Jadwiga
zam. Ardanowska

461 INSK

I. Materiały dokumentacyjne

- I/1 – relacja właściwa ✓
- I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora ✓
- I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora ✓

II. Materiały uzupełniające relację

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

- III/1 – dot. rodziny relatora
- III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r.
- III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945)
- III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r.
- III/5 – inne...

IV. Korespondencja ✓

.....

.....

.....

.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”]

VI. Fotografie ✓

I 11 Relacja własna

- Relacja własna, Żyrardów 1994r., podpisany maszynopis, v.10 s.1-10

Wpłynęło dnia 19.9.97
L.dz. 17422/45K/97

JMK

Wiktoria Jadwiga Książkiewicz ARONOWSKA

ul.

96-300 ŻYRARDÓW

Schemat relacji WSK o służbie wojennej kobiet, odbytej w latach 1939 - 1947, zarówno w kraju jak i za granicą.

Ia DANE OSOBOWE

1. Książkiewicz Aronowska Wiktoria Jadwiga / zmiana nazwiska na skutek zamążpójścia dnia 27.12.1948 r./.
2. Urodzona 17.11.1914 r. w Rewlu, obecnie Tallin, w Estonii.
3. Rodzice: Stefan i Stefania z Karbowskich Książkiewiczowie.
4. Adres: 96-300 Żyrardów, tel. kier. 046 dom.

II. DANE ŚRODOWISKOWE

1. Wykształcenie: matura, gimnazjum ogólnokształcące, typ humanistyczny.
Studia na Wydziale Dyplomatyczno-Konsularnym Akademii Nauk Politycznych w Warszawie /1946-1950/.
2. Praca społeczna w organizacjach: Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet Oddział w Żyrardowie, Organizacja Przynależności Kobiet do Obrony Kraju Okręg I Koło Żyrardów, Polski Czerwony Krzyż, Polski Związek Zachodni Koło w Żyrardowie, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze.
Zawodowo: krótko w Zarządzie Miejskim w Żyrardowie, udzielałam korepetycji.
3. Należałam do Organizacji Przynależności Kobiet do Obrony Kraju

i Polskiego Czerwonego Krzyża/ zał./.

III. UDZIAŁ W KAMPANII WRZESNIOWEJ 1939 r.

W 1937 r. ukończyłam Kurs Ratowniczek PCK łącznie z praktyką w szpitalu.

W 1939 r. przed wojną byłam aktywnym członkiem Organizacji Przynależności Kobiet do Obrony Kraju, Nr KZ Okręg I Koło Żyrardów. Prowadziłam strzelectwo w PWK w Gimnazjum w Żyrardowie, pod kierunkiem Eugenii

✓ Połockiej Bohdziewiczowej, która szkoliła przysposobienie wojskowe
✓ dziewcząt, komendantką zaś była asp. Helena Dzus. Przeszkolenie ogólnowojskowe odbyłam w okresie 1.09.1937 - 20.06.1938 r. Zaświadczenie Nr 8/1938 /zał/.

W styczniu 1939 r. ukończyłam Kurs Obrony Przeciwlotnico-gazowej dla nauczycieli /zał/.

W lipcu 1939 r. ukończyłam Kurs przysposobienia do pomocniczej służby wojskowej w dziale administracji w Koszewnikach k. Grodna, wykładowcami byli oficerowie z 81 pp w Grodnie, /zał/.

W sierpniu 1939 r. oddałam na FON do Polskiego Radia dwie grube obrączki złote i szpilkę do krawata z rubinem. Mój ojciec nie odebrał oszczędności z książeczki PKO, przeznaczając je na obronę kraju, w tej decyzji nie był osamotniony.

W pierwszych dniach wojny zgłosiłam się do pracy w PCK. Zbieraliśmy rannych żołnierzy, przewożonych pociągami, na dworcu kolejowym i transportowaliśmy ich do szpitala lub ambulatorium. Byli to żołnierze z pól

wałki lub ze zbombardowanych pociągów /zał/.

Po wkroczeniu Niemców, matka moja członkini Związku Byłach Więźniów Politycznych, otrzymała przepustkę i zaświadczenie, podpisane przez prezydenta miasta i komendanta miasta, do sprawowania opieki nad jeńcami polskimi żołnierzami, w obozie przejściowym na stadionie sportowym.

Wraz z matką chodziłam do obozu. Odbierałyśmy korespondencję jeńców skierowaną do ich rodzin, dostarczałyśmy żywność, lekarstwa i częściami cywilne ubrani, wszystko to przekazywane nam przez mieszkańców naszego miasta.

Mając przeszkolenie PCK, zgłosiłam się do pracy do szpitala wojskowego jako sanitariuszka. Był to lazaret dla zakaźnie chorych, tyfus, czerwonka i gruźlica. W dożywianiu i stosowania diety pomagał mi bardzo kucharz szpitala, też jeńiec z Poznania, wzięty do niewoli w walkach Niemców z Armią Poznań nad Bzurą. Lekarzem naczelnym szpitala był dr Nurczyk także z Poznania, oficer, jeńiec/zał/.

Iy. KROTKI ZYCIORYS "CYWILNY" OKRESU LAT 1939 - 1947

W tym okresie mieszkałam w Żyrardowie, przy ul. Bratniej 6a wraz z matką. Ojciec zmarł w 1941 r. Brat oficer WP był w niewoli niemieckiej w Oflagu II c Woldenberg.

W 1940 r. pracowałam w Guzowie, cukrowni hr. Sobańskiego. Był to azyl dla wielu młodych ludzi, pochodzącej niemal ze wszystkich stron Polski.

11/4

Zaświadczenie z pracy chroniło od przymusowej pracy w Niemczech. Ks. Sapiaha, administrator cukrowni, w każdym przypadku potrafił wyreklamować z rąk niemieckich, za pomocą worków cukru, tak bardzo wówczas poszukiwanego.

W 1940 r. rozpoczęłam pracę na miejscu w Zarządzie Miejskim w Żyrardowie. W tym czasie wstąpiłam do ZWZ.

Za wykonywaną pracę w Zarządzie otrzymywaliśmy, my Polacy 50 % płaty jak otrzymywali na tych samych stanowiskach Niemcy.

Matka nie otrzymywała emerytury, ponieważ wszelkie emerytury były zawieszane. Matka więc dorabiała szyciem. Szyła przede wszystkim dla znajomych pań z okolicznych dworów, otrzymując za swoją pracę wynagrodzenie wyłącznie w naturze.

Ja dodatkowo udzielałam korepetycji.

Bratu wysyłałyśmy paczki żywnościowe raz w miesiącu 10 kg.

Mimo ciężkie warunki materialne, biedy nie miałyśmy. Polacy w tamtych czasach byli bardzo solidarni. Pomagali sobie wzajemnie. Opiekowali się nami także koledzy brata, inżynierowie chemicy, którzy produkowali mydło, świece i t.p.

Wszystkie uroczyste święta jak Boże Narodzenie czy Wiekanoc spędzałyśmy z przyjaciółmi, były to przeważnie pewiaczki lub koledzy z organizacji.

Choć piernik był z marchwi, herbata z palonego cukru lub suszonych jabłek było bardzo uroczyście i serdecznie.

W 1943 r. Niemcy wyrugowali mieszkańców dwóch domów przy ul. Bratniej 6 i 6 a, gdzie mieszkałam z matką. Chodziło im prawdopodobnie o bezpieczeństwo, domy te bowiem znajdowały się w pobliżu siedziby żandarmerii. Otrzymałam lokal zwolniony po Feldżandarmarii przy ul. Krótkiej 52. Tu mieszkałam do końca wojny.

Cały czas byłam w kontakcie z koleżankami z PWK z nimi także wstąpiłam do konspiracji.

V. PRZEBIEG KONSPIR. SŁUŻBY ŻOŁNIERSKIEJ W LATACH 1939 - 1947

Koleżanki z PWK wciągnęły mnie do ZWZ-Ak. Znalazłam się w grupie łączniczek pod d-ctwem Heleny Dżus. Dnia 5 maja 1940 r. złożyłam przysięgę. Stałam się członkiem Żyrardowskiego Ośrodka ZWZ-AK o kryptonimie "Zaba", Obwód "Bazant" 10 pp. Otrzymałam pseudonim "Wiga". Powieźono mi funkcję wywiadowczą na terenie Zarządu Miasta. D-cą był Eugeniusz "Sobol ps "Sól". Miałam obowiązek informowania o wszelkich zarządzeniach i akcjach władz miejskich, ze szczególnym baczeniem na dział ewidencji ludności. Natychmiast zawiadamiałam o zainteresowaniach żandarmów aktami osobowymi Polaków. Dostarczałam organizacji druków Kennkart i zaświadczeń, które stemplowałam. Współpracowałam także z kontrwywiadem, którego d-cą był Jan Woźniacki ps "Strzała", oraz kol. Marią Nietrzebka ps "Wysocka", która została aresztowana przez Niemców wywieziona na Pawiak i rozstrzelana.

Z polecenia d-cy Oddziałów Kobięcych dr Czesławy Szymkowskiej gęwińskie

w mieszkaniu moim przechowywano broń i odbywały się zebrania konspiracyjne. Przez długi okres czasu w moim lokalu rozdzielano prasę konspiracyjną, drukowaną w pobliżu w budynku Ubezpieczalni Społecznej przy ul. Kościałkowskiego.

W okresie Powstania Wyrzawskiego byłam na koncentracji wojsk w lesie Radziejowickim z grupą łączniczek. Dowodziłam nimi z rozkazu komendantki Heleny Dżus.

Po Powstaniu W-skim dzięki znajomości z pracownikiem Arbeitsamtu kol. Grabowskim, obecnie dr Midak, także żołnierz AK, mogłam wielu ludzi uchronić przed konsekwencjami ucieczki z obozu przejściowego w Pruszkowiu. Należało im zapewnić meldunek i zaświadczenie z pracy.

Po wkroczeniu wojsk radzieckich do miasta 16 stycznia 1945 r. w dalszym ciągu pracowałam w Zarządzie Miejskim m. Żyrardowa.

Wczesną wiosną przyszedł do Zarządu przedstawiciel nowych władz, dotychczasowy fryzjer Godlewski i zagroził nam, urzędnikom, wszyscy muszą zapisać się do jednej z trzech partii politycznych, a mian.: PPR, PPS lub Stronnictwo Demokratyczne, "kto się nie zdeklaruje młotem i sierpem rozbijemy" oznajmił. Wybrałam Stronnictwo, do którego przystąpili, zmuszeni, nauczyciele, lekarze, prawnicy i wszystkie wolne zawody, inteligencja.

Koledzy, którzy przeszli do dalszej pracy konspiracyjnej w WIN, proponowali mi dalszą działalność w organizacji. Odmówiłam, chciałam studiować

i zorganizować sobie życie osobiste.

W końcu roku 1948 zostałam wezwana do UB. Zarzucano mi, że nie ujawniłam się jako żołnierz AK, chcieli ^{dowiedzieć się coś} o kolegach z organizacji oraz o strukturze organizacji. Nie dowiedzieli się niczego więcej ponad to, co już sami wiedzieli. Grozili, że jeszcze nie raz się zobaczymy, ale swej groźby nie spełnili. Miałam poważne stanowisko, posiadałam wykształcenie, byłam więc im potrzebna, pracując nadal w Urzędzie Miejskim.

VII. PRZEBIEG I SŁUŻBY W FORMACJACH ZAGRANICZNYCH I LWP

Byłam w ewidencji RKU w Grodzisku Maz., któremu podlegał Żyrardów, wezwano mnie jako instruktorkę PWK na kurs, po którym przydzielono mnie do prowadzenia PWK w szkołach ponadpodstawowych w Żyrardowie. Był to rok 1946. W 1946 r. rozpoczęłam studia, a w 1948 r. wyszłam zamaż, złożyłam więc prośbę o zwolnienie mnie z tych obowiązków. Prośbę uwzględniono.

VIII. KRÓTKI ŻYCIORYS POWOJENNY

Jak podałam wyżej studiowałam na Wydziale Dyplomatyczno-Konsularnym Akademii Nauk Politycznych w Warszawie.

Ze względu na przeszłość Akowską nie mogłam liczyć na wykonywanie zawodu zgodnie z wykształceniem, Zresztą wynagrodzenie, jakie wówczas mi proponowano na stażu w MSZ, stanowiło 1/3 pensji jaką otrzymywałam wówczas, pracując jako główna księgowa /uprzednio ukończyłam odpowiedni kurs/.

Pracowałam w Zarządzie Miejskim ostatnio na stanowisku kierownika Wydziału Prawnego. Następnie przeniosłam się do Zjednoczenia Przemysłu Skórzanego w Warszawie, gdzie pracowałam też jako główna księgowa. W roku 1950 zmieniłam pracę na bardziej intratną i podjęłam pracę jako główna Księgowa w Spółdzielni Artystów Plastyków "Ład" w Warszawie. Na Prośbę władz miejskich w Żyrardowie z obietnicą otrzymania mieszkania w nowym budownictwie, wróciłam do pracy w Żyrardowie. Wiele lat przepracowałam w podległym Zarządowi Miejskiemu Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej, aż do emerytury, a jeszcze długo w niepełnym wymiarze czasu pracy. Ogólnie przepracowałam 51 lat.

Mąż mój był warszawianinem. Po Powstaniu przeszedł obóz koncentracyjny Sachsenhausen Oranienburg. Po wyjściu z obozu, normalnej budowy mężczyzna ważył 32 kg. Całe życie pracował w Warszawie. Długie lata w ZOZ na Nowowiejskiej. Obecnie nie żyje. Mam dwóch synów, pokończyli Politechnikę Warszawską, jeden elektronik, drugi geodeta.

Całe swoje życie pracowałam społecznie. Udzielałam się w szkołach, do których uczęszczały moje dzieci. W kulturze, pracując w Zarządzie Bibliotek Miejskich, w PCK i SD do którego ponownie mnie zwerbowano. Nie była to już ta sama organizacja. W przeważającej liczbie członków byli to kupcy i rzemieślnicy. Nie cułam się tu na swoim miejscu.

W 1975 roku kiedy zelżały nieco animozje do Akowców wstąpiłam, po wielkich trudnościach do organizacji kombatanckiej ZBoWiD w Żyrardowie. Członkiem

J/1/19

komisji weryfikacyjnej tej organizacji był ubo~~iwec~~ który mnie badał w jako ~~akowca~~ w 1948 r. Dopiero po interwencji Zarządu Głównego ZBOWiA mnie przyjęto. W organizacji tej od początku swej przynależności pracowałam jako sekretarz Zarządu oraz wiceprzewodnicząca Komisji Socjalnej /przewodniczącym był dr Henryk Grabowski uczestnik Wojny Obronnej 1939 r./.

Kilka kadencji byłam radną Miejskiej Rady Narodowej , pełniąc funkcję członka Prezydium oraz przewodniczącej Komisji d/s Samorządu Mieszkańców. Obecnie jestem członkiem Zarządu Świątecznego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Żyrardowie i członkiem Zarządu Związku Inwalidów Wojennych w Żyrardowie.

Wywodzę się z rodziny , dla której ojczyzna i honor były największą wartością człowieka.

Dziadek Stanisław Bonawentura Książkiewicz był powstańcem w 1863 r.

Walczył pod wodzą Białych Mariana Langiewicza, bezpośrednim d-cą był kpt Kostkowski ps "Dzik". Dziadek został wzięty do niewoli rosyjskiej po klęsce powstańców pod Opatowem i został skazany na 11 Rot, służąc w kawalerii. Ojciec Stefan Książkiewicz zaangażowany w działalność rewolucyjną w 1905 roku, został aresztowany i skazany na 3 lata twierdzy. Karę odbywał w więzieniu kieleckim, pochodził z Miechowa. Po wyjściu z więzienia był zmuszony do opuszczenia terenów b. Polski. Wyjechał do Estonii, wówczas będącą pod zaborem rosyjskim.

Mała rodzina siostry mego ojca Józefy Karkowskiej, złożona z 12 osób

z leśniczówki w Jędrzejowie, w czasie działała w szeregach Armii Krajowej w okresie II Wojny Światowej. Działalność tej rodziny opisał Wojciech Bożo bohaty w swej książce p.t. "Jodła".

Syn drugiej siostry mego ojca, żołnierz AK został w Warszawie aresztowany osadzony na Pawiaku i rozstrzelany.

Brat mój oficer WP brał udział w Wojnie Obronnej w 1939 r., wzięty do niewoli niemieckiej, przebywał do końca wojny w Oflagu II C woldenberg.

Matka moja pracowała ze mną w AK.

Moją działalność opisał Edward Sebiński w książce p.t. Żyrardowski Ośrodek ŻWZ-AK, wydanej w 1994 roku.

Załączam odpisa dokumentów

-----
szt 9

Żyrardów, dnia 17 września 1997 roku.

.....

Wiktoria Jadwiga Aronowska

- I 12 Dokumenty (sensus stricto) dot. osoby relatora Kopia
- 1) - Legitymacja Org. Przep. Wojskowego Kobiet do Obrony Kraju, Żyrardów 1939r., k. 1 s. 1
  - 2) - Zaświadczenie PCK O. w Żyrardowie nr 299/34, Żyrardów 1934r., kopia, k. 1 s. 2
  - Świadectwo ukończenia kursu obrony przeciwolewniczo-gazowej III Kategorii, Warszawa 1939r., kopia, k. 1 s. 3
  - 3) - Zaświadczenie ukończenia kursu przygotowania do pomocniczej służby wojskowej, Koszewniki 1939r., kopia, k. 1 s. 4-5
  - Legitymacja Ułomnika nr 535-82 MW, odznaczenie Medalem "za wkład w ujęcie obrony 1939r.", Warszawa 1984r., k. 1 s. 6
  - 4) - Zaświadczenie nr 412335 Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, 1993r., kopia, k. 1 s. 7
  - Zaświadczenie nr 8/39 dot. przygotowania ogólnowojskowego w czasie 01.09.34 - 20.06.39, Żyrardów 1939r., kopia, k. 1 s. 8 (Zegz. k. 1. s. 11-12)
  - 1) - Zegz legitymacji Org. Przep. Wojskowego Kobiet do Obrony Kraju, Żyrardów 1939r., kopia, k. 1 s. 13
  - 2) - Zaświadczenie ukończenia kursu obrony przygotowania do pomocniczej służby wojskowej, Koszewniki 1939, kopia, k. 1 s. 14-15
  - 3) - Zaświadczenie PCK O. w Żyrardowie nr 299/34, Żyrardów 1934, kopia, k. 1 s. 16
  - 5) - Zaświadczenie pracy jako sanitariuszka, Żyrardów 1959r., kopia k. 1 s. 17
  - 4) - Zaświadczenie nr 412335 L...J, 1993s., kopia, k. 1 s. 18
  - 5) - Zaświadczenie pracy jako sanitariuszka, Żyrardów 1959r., kopia k. 1 s. 19

Powyższy układ jest wynikiem zachowania porządku nadanego przez twórców. Dublety zostały ponumerowane w celu ułatwienia identyfikacji

12/1

Okreg I
 Koło: Zyrardów No 1

Nazwisko Książkiewicz
 Imię Wiktoria - Ludwiga
 Adres Zyrardów
Sdzikowskiego

Członkini rzeczywista
 Przydział ewidencyjny

Funkcja
 dnia 31. XII 1939. r.
 Katedra Władysław
Władysław Władysław

21.
I 122

L.p. 177/82

POLSKI CZERWONY KRZYŻ

Oddział w Żyrardowie

Nr. 299/87

ZAŚWIADCZENIE

Żyrardowskiego
Zarząd ~~Wzrostowego~~ Oddziału Polskiego Czerwonego Krzyża

zaświadcza, że
Pani Wacława Włodarczykówna rodz. 17/11.1914
ukończył(a) kurs dla ratowników (czek) Polskiego Czerwonego Krzyża z wy-
nikiem dobrym i został(a) zaliczony(a) w poczet Drużyn
Ratowniczych Polskiego Czerwonego Krzyża

Vice-Prezes

[Signature]

1-Dr. J. Kobosko

Żyrardów ~~Wzrostowego~~ dnia 20 września 1937 r.

PREZES ZARZĄDU:

[Signature]

1-E. Orlik, Prez. miasta

I 12/13

LIGA OBRONY POWIETRZNEJ I PRZECIWGAZOWEJ

**OKRAG
WOJEWÓDZKI
L.O.P.P.**

Warszawski Okrag Wojewódzki L.O.P.P.

Nr 79739

ŚWIADECTWO

P. *Prsiażkiewicz Aleksandra*

UKOŃCZYŁA W DNIU *Styczeń* 19*39* R.

KURS OBRONY PRZECIWLOTNICZO-GAZOWEJ III KATEGORII

ogólny (zła naukowiceli)

KURS OBRONY PRZECIWILOTNICZO-GAZOWEJ III KATEGORII

ogólny (dla nauczycieli)

Z WYNIKAMI *po omg. s. l. n. g. m.*

Inspektor Okręgowy Obrony
Przeciwiłotniczo-gazowej

Prezes

Sekretarz

[Handwritten signature]

Egzaminatorzy:

[Handwritten signature]
[Handwritten initials]

[Handwritten signature]

dn. *31 stycznia* 19*39* r.

Iz/h

ORGANIZACJA KOMENDA
PRZYSPOBIENIA WOJSKOWEGO KOBIEC
CISZU ZENSKIEGO P. W.

Komenda
L 19/adm.
ORG. PRZYSP. WOJSK. KOBIEC
w Koszewnikach pod Grodnem

dnia 25 lipca 1939 r.

Zaświadczenie

Pani *soch* *Ksienka* *Prickornia*
ukończyła w czasie od *5 lipca 1939* do *25 lipca 1939* w *Koszewnikach*

kurs przysposobienia do pomocniczej służby wojskowej dla *dejade*

administracji
z wynikiem *bardzo dobrym*

Komendantka Kursu
W. W. W.
ob. p. h. e. o.

Okręg..... Powiat.....
 Nazwisko i imię.....
 Urodzona dn. 17-XI roku 1914 w.....
 wyzn. rym-kat., narodowość polska, zawód.....
 Adres.....
 Ukończyła kurs dla.....
 w..... w czasie od lipca 1939 do 25 lipca 1939.

1. Ocena z poszczególnych przedmiotów.

1. Organizacja administracji wojskowej: - bardzo dobry
2. Biorowisko: - bardzo dobry
3. Gospodarka i waloryzacja dywizyjowa: - bardzo dobry
4. Gospodarka, waloryzacja mundur i kmet: - dobry
5. Gospodarka i waloryzacja przemysł: - dobry
6. Wzrost techniczny i siłowe iud.: - bardzo dobry
7. Siłowe iaborowa, transportowa: - bardzo dobry
- 8.
- 9.
- 10.

Wierzył i przysięgł

I/2/c

LEGITYMACJA

WTÓRNIK/a

Nr 535-82 MW

WARSZAWA

dn. 12 listopada 1984r.

UCHWAŁA RADY PAŃSTWA

z dnia 22 września 1982 r.

odznaczony/a został/a

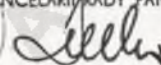
Ob. ARONOWSKA

Wiktoria c. Stefana

MEDALEM "ZA UDZIAŁ

W WOJNIE OBRONNEJ 1939r."

DYREKTOR BIURA ODZNACZEŃ
KANCELARIJ RADY PAŃSTWA

F/2/4

ZAŚWIADCZENIE

Nr 412395

ARONOWSKA

Nazwisko

Wiktonia Jadwiga

Imiona

17. 11. 1914 r. Rewel

Data i miejsce urodzenia

Uprawnia do przejazdów PKP i PKS wg 50% zniżki

Chromada Wiktonia Pachupa
podpis posiadacza zaświadczenia

URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW I OSÓB REPRESJONOWANYCH

Niniejsze zaświadczenie uprawnia do ulg i świadczeń określonych w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. nr 17, poz. 75 z późniejszymi zmianami).

17. 09. 1993 r.

Data

Z upoważnienia
Kierownika Urzędu ds. Kombatantów
i Osób Represjonowanych

mgr Krzysztof Kubacki
Pełnomocnik
woi. skierniewickim

RODZAJE I OKRESY ZALICZANE DO UPRAWNIENIŃ USTAWOWYCH

Okresy		Wyszczególnienie	Przepis ustawy
od	do		
05 1940	01 1945	2W2 - AK	112/31

Łącznie: lat 4 miesięcy 8
Zmiana: lat 12 miesięcy
Z upoważnienia
Kierownika Urzędu ds. Kombatantów
i Osób Represjonowanych

mgr Krzysztof Kubacki
Pełnomocnik
woi. skierniewickim

Adres zamieszkania

96-300 Żurardów

28797

12369

Data i miejsce urodzenia.

Uprawnia do przejazdów
PKP i PKS
wg 50% zniżki

Włodzisław Wiktor Pochop
podpis posiadacza zaświadczenia

12/8
Kateg. II.

**ORGANIZACJA PRZYSPOBIENIA WOJSK. KOBIET
DO OBRONY KRAJU**

Nazwa jednostki pwk *Oddział porządkowy* Dnia *20 września* 193*8*r.
kat. *Vt.*
w *Lyrardowie*

ZAŚWIADCZENIE Nr. 8/38

Nazwisko i imię *Wisława Kwieciszna Jadwiga*
ur. dn. *17* l. m. *XI* r. *1911* w *Tulinie (Litania)* zamieszkała
w *Lyrardowie Adalikowskiego 3*
odbyła przysposobienie ogólnowojskowe w czasie od *1. IX. 37* do *20. IX. 38*
z następującym wynikiem:

1. Wychowanie fizyczne: _____	4. Higijena i ratownictwo <i>średnio</i>
P. O. S. grupy _____	5. Obrona przeciwgazowa <i>bardzo dobrze</i>
cała _____	I przeciwlotnicza <i>bardzo dobrze</i>
Gry ruchowe _____	6. Strzelectwo <i>bardzo dobrze</i>
Gry sportowe _____	7. Łucznictwo <i>bardzo dobrze</i>
Lekka atletyka _____	8. służba polowa:
Pływanie _____	Terenoznawstwo <i>dobrze</i>
2. Wychowanie obywatelskie <i>średnio</i>	Łączność <i>dobrze</i>
3. Nauka służby <i>bardzo dobrze</i>	Gry polowe <i>dobrze</i>
9. Specjalne wyszk. fachowe (wyszczególnić jakie) _____	
10. Zachowanie się <i>bardzo dobrze</i>	
Ocena ogólna <i>bardzo dobrze</i>	

ZAREJESTROWANO w *Kom. Kobi*
20 IX w Lyrardowie *H. Szusowa asp*
Komendantka (jednostki pwk)

L. Szusowa
(podpis)

Skala oceny: *bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie.*

FUNDACJA
GENERALNA
Kobiety
1939 1945

Ik/9
Dokumenty dot.
Historii Towarzystwa
Księżkiemi i - Aronowscy
dot. Organizacji Pracy
sobremi Księżkiemi i
oraz P.C.K. w Łyżowicach
- jej historii w tych
Organizacjach.

Kateg. II. *42/11*

**ORGANIZACJA PRZYSPOBIENIA WOJSK. KOBIET
DO OBRONY KRAJU**

Nazwa jednostki pwk ..... Dnia *20 września* ..... 193*8* r.
Oddział porządkowy
kat. *1.*
w *Lyrardowie*

ZASWIADCZENIE Nr. *8/38*

Nazwisko i imię *Grzechkiewiczówna Jadwiga*
ur. dn. *17* l. m. *XI* r. *1911* w *Tulinie (Estonia)* zamieszkała
w *Lyrardowie Adzikowskiego 3*

odbyła przysposobienie ogólnowojskowe w czasie od *1.X.37* do *20.V.38*.
z następującym wynikiem:

1. Wychowanie fizyczne: _____	4. Higijena i ratownictwo <i>bardzo dobrze</i>
P. O. S. grupy _____ cała _____	5. Obrona przeciwgazowa <i>bardzo dobrze</i> i przeciwlotnicza <i>bardzo dobrze</i>
Gry ruchowe _____	6. Strzelectwo <i>bardzo dobrze</i>
Gry sportowe _____	7. Łucznictwo <i>bardzo dobrze</i>
Lekka atletyka _____	8. służba polowa: _____
Pływanie _____	Terenoznawstwo <i>dobrze</i>
2. Wychowanie obywatelskie <i>bardzo dobrze</i>	Łączność <i>dobrze</i>
3. Nauka służby <i>bardzo dobrze</i>	Gry polowe <i>dobrze</i>
9. Specjalne wyszk. fachowe (wyszczególnić jakie) <i>spł.</i>	
10. Zachowanie się <i>bardzo dobrze</i>	
Ocena ogólna <i>bardzo dobrze</i>	

ZAREJESTROWANO w Kom. Kobi *Spł. w Lyrardowie* *H. Kusowa asp.*
Komendantka (jednostki pwk)

Essendia
(podpis)

bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie.

172/12

UWAGI:

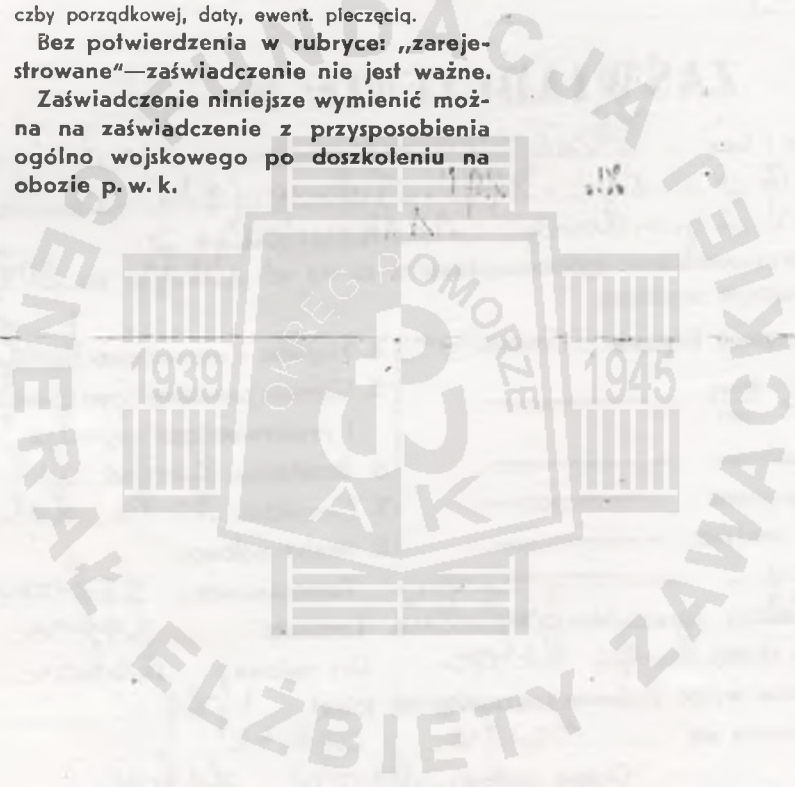
1. Jako nazwę jednostki pwk — wpisać dokładnie: rodzaj, Nr. i **dokładny adres**. Dla hufców szkolnych wymienić nazwę szkoły.

2. Nr. zaświadczenia powinien być kolejny, w danej jednostce pwk. w danym roku, np. Nr. 15/33, 60/33.

3. Zaświadczenie powinno być zarejestrowane przez bezpośrednią organizacyjną władzę przełożoną komendantki danej jednostki pwk: rejestracja stwierdzona podpisem, z wymienieniem adresu, liczby porządkowej, daty, ewent. pieczęcią.

Bez potwierdzenia w rubryce: „zarejestrowane”—zaświadczenie nie jest ważne.

Zaświadczenie niniejsze wymienić można na zaświadczenie z przysposobienia ogólnego wojskowego po doszkoleniu na obozie p. w. k.

II/2/14

dnia 25 lipca 1939 r.

ORGANIZACJA KOMENDA
PRZYSPOBIENIA WOJSKOWEGO KOBIEC
OBOZU ZENSKIEGO P. W.
Komenda ORG. PRZYSP. WOJSK. KOBIEC
L. 19/adm. w Koszewnikach pod Grodnem

Zaświadczenie

Pani *reel* *Ksienka Kieniora Witkowska*

ukończyła w czasie od *5 lipca 1939* do *25 lipca 1939* w *Koszewnikach*

kurs przysposobienia do pomocniczej służby wojskowej dla *delektacji*

administracji

z wynikiem *bardzo dobrym*

Komendantka Kursu
Murphy
ab p. m. w.

I 12-15

Okręg I Powiat Białski
 Nazwisko i imię Księżkiewicz Aleksandra
 Urodzona dn. 17-XI roku 1914 w Talimie (Estonia)
 wyzn. rym-kat. narodowość polka zawód -
 Adres Wyrańcowa ul. Łokietkowskiego 3.
 Ukończyła kurs dla administracyjnej
 w Koszenwiczach w czasie od 5 lipca 1939 do 25 lipca 1939.

Ocena z poszczególnych przedmiotów:

1. Organizacja administracji wojskowej: - bardzo dobry
2. Przynależność: - bardzo dobry
3. Gospodarka i własności dywizyjne: - bardzo dobry
4. Gospodarka i własności murowane i kamień: - dobry
5. Gospodarka i własności ziemne: - dobry
6. Urządzenia techniczne w służbie inżynierii: - bardzo dobry
7. Służba laborowa i transportowa: - bardzo dobry
8. ....
9. ....
10. ....

Mieczysław Staszewski
 Komendant Oddziału

L. p. 177/37

Ik/16

POLSKI CZERWONY KRZYŻ

Oddział w Żyrardowie

Nr. 299/37

Z A Ś W I A D C Z E N I E

Zarząd Żyrardowskiego Oddziału Polskiego Czerwonego Krzyża

zaświadcza, że

Pani Wojaszkiewicz Wiktorio-Jadwiga urodzona dn. 15/11.1914

ukończył(a) kurs dla ratowników(czek) Polskiego Czerwonego Krzyża z wynikiem dobrym i został(a) zaliczony(a) w poczet Drużyn

Ratowniczych Polskiego Czerwonego Krzyża

Vice-Prezes

[Signature]
/ - / Dr J. Kobosko

PREZES ZARZĄDU:

[Signature]
/ - / E. Orlik, Prez. miasta

Żyrardów
w Żyrardowie, dnia 20 września 1937 r.

Zaswiadczenie.

Szpital Polskiego Czerwonego Krzyża
w Żyrardowie zaswiadcza, iż p. Krężelciewi-
cówna Jadwiga od dnia 24 września 1939 r.
do dnia 23 października 1939 r. pracowała
jako sanitariuszka przy pielęgnowaniu
chorych i rannych żołnierzy, wpięć wymini-
usonego szpitala. Obowiązki swoje wykony-
wała bardzo sumiennie i z poświęceniem.

[Handwritten signature]

Lekarz naczelny
za zgodności
Specjalista d.l.k. kadł
Kermit
ul. Sienkiewicza 4. Żyrardów

[Handwritten signature]

Secz P.C.K. w Żyrardów

ZAŚWIADCZENIE

Nr 412395

I/2/16

**URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH**

ARONOWSKA

Nazwisko

Wiktonia Jadwiga

Imiona

17. 11. 1914 r. Rewel

Data i miejsce urodzenia

Uprawnia do przejazdów
PKP i PKS
wg 50% zniżki

Niniejsze zaświadczenie uprawnia do ulg i świadczeń określonych w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. nr 17, poz. 75 z późniejszymi zmianami).

17. 09. 1993 r.

Data

Zaproszenie
Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych

mgr Krzysztof Kubacki
Pełnomocnik
woj. skierniewickim

Chromola Wiktonia Paschka
podpis posiadacza zaświadczenia

**RODZAJE I OKRESY
ZALICZANE DO UPRAWNIEŃ
USTAWOWYCH**

Adres zamieszkania

96-300 Żyrardów

ul. v

Okresy		Wyszczególnienie	Przepis ustawy
od	do		
05 1940	01 1945	2W2- AK	112/31

Łącznie: lat **4** miesięcy **8**

Zmiana: lat ..... miesięcy .....

mgr Krzysztof Kubacki
Pełnomocnik
woj. skierniewickim

28797

1-269

I/2/19

LEKARZ NACZELNY
BEZPIECZALNI SPOŁECZNEJ
W ŻYRARDOWIE
UL. SIENKIEWICZA 4.
TELEFON 76.

ŻYRARDÓW, DNIA 23 października 1939

Zaswiadczenie.

Szpital Polskiego Czerwonego Krzyża
w Żyrardowie zaswiadcza, że p. Krężelciewi-
czówna Jadwiga od dnia 24 września 1939 r.
do dnia 23 października 1939 r. pracowała
jako sanitariuszka przy pielęgnowaniu
chorych i rannych żołnierzy, w przy-
mówionym szpitalu. Obowiązki swoje wykony-
wała bardzo sumiennie i z poświęceniem.

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

Lekarz naczelny
za zgodności
Specjalista d/ł. kadry
Kawit
Pełniący Kierował

Sejf P.C.K. w Żyrardowie

I 13 Inne materiały dokumentacyjne dot.
osoby relatora

- Wykaz odnawień i wydznień, maszynopis, k.1 o.1

1. Odznaka Tysiąclecia Państwa Polskiego	nr. S-9061	1966
2. Srebrny Krzyż Zasługi	nr.746-72-17	22.07.1972
3. Odznaka Zasłużonego Działacza FJN		07.07.1974
4. Złota Odznaka "Za zasługi dla Woj. warszawskiego"	nr.294-A	27.05.1975
5. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski	nr. 1071-77-1	01.07.1977
6. Srebrna Odznaka Honorowa Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej	nr. 45	05.07.1977
7. Odznaka "Za Zasługi dla Woj. Skierniewickiego"	nr.133	22.01.1981
8. Medal "Zwycięstwa i Wolności 1945 r."	nr.263-82-4	03.03.1982
9. Medal "Za Udział w Wojnie Obronnej 1939r."	nr.535-82-MW	12.11.1984
10. Medal 40-lecia Polski Ludowej	nr.103-10-84 M	22.07.1984
11. Honorowa Odznaka Ligi Kobiet Polskich	nr. 19220	02.01.1985
12. Odznaka Zasłużonego Działacza Stronnictwa Demokratycznego	nr. 5-3-86	28.04.1986
13. Odznaka Honorowa PCK III Stopnia	nr. 102628	29.03.1988
14. Pamiątkowy Medal 70-lecia PCK	nr. 604	28.06.1989
15. Odznaka Pamiątkowa "Akcja Burza" Żołnierza AK	nr. 22-4271	01.08.1994
16. Krzyż Armii Krajowej	Nr.48-94-12	07.12.1994
17. Odznaka Weterana Walk o Niepodległość		05.05.1996
18. Odznaka Honorowa Związku Inwalidów Wojennych	Nr.2009	26.02.1997 r.

IV Korespondencja
(1994-2001) k 5.

IV/1

Kopia

Memoriał Gen. Marii Wittek

Ldcz 1434/WSK/97

Szanowne Pani
Jadwiga Wiktoria Kneźkiewiczowa Bronowka
96.300 Żyrardów, ul. 1

Archiwum Fundacji APAK dziękuję za nadesłaną dnia 19 09 1997
do zbiorów Dziennik WSK relację, dotyczącą Pani służby wojennej.

fułtne

Z wyrazami szacunku i podziwieniem

Termin 22.09.97

Przewodnicząca Komisji

Elżbieta Zawalle

Szanowne Drogie Radosłanko-Paniarsku,
Czy mogłaby Pani napisać choć najkrótsze relacje o asp Helenie
Dzim, instruktorce PWr - czy była referentką WSK w Komen-
dnie Obwodn PWr Żyrardów? czy żyje?
A może może się zdobyć relacje o innych kobietach - żoł-
niskach z Żyrardowa z Krajn, Wschodn, Zachodn?
czy zna Pani kol. Jadwiga Tyburską z domu Trojanowska,

IV/2

Która podjęła współpracę z Memoriatem Gen. Hansa Wottel?

adres Zyrardów ul. Kościelna 19/22 tel 855.49.34

Jerzy Pami z nią nie kontaktuje, prosi ją o redagowanie podręcz-
nika odc. mmi (preparatem, że podają jej adres bez wytkamie-
zgodę od p. Tyblewskiej - ale mamy taki b. obfity korespondencje)

- mam bliższe znajomości Przykucki - Sewafinicki z Podhory Les-
ny, także wpis doświadczeń z Memoriatem.

Serdce i pozdrowienia
z Zawału

Więcej Szczęścia Pani.

Serdecznie Pani opisał: że wamurcam i serce
 łone kółka stow. Staraniem się uścisnie uwarćkanie o łone kam.
 ✓ Łausowej. Była nauczyć się jak się ma. Podare nieparisko Bohoni
 sta. W czasie przesłuchania Ak. wera wyjechał z całą rodziną do
 Szczecina. Kam, a i mę wyje. Moje ciuchom się wyje wł. W.
 Nauczyć się walczyć w Szczecinie, gdzie mam sumiar napisu
 a moze Pani ma tam jakieś możliwości kontaktowania się.
 Moje w tam jakieś koleżanki.

I okazji Serż Bożego Narodzenia z: najserdeczniej życzenia
 aby wplynie ono w ciepłej, rodzinnej atmosferze. Niech w domu
 Pani zaplanować spokoj i radość. Aby nadchodzący Nowy Rok
 1998 spełnił wszystkie Państwa nadzieje i upływał w zdrowiu i pomysł
 ności. Serdecznie pozdrawiam

Łukasz Felcjan Chmolew

Łyżewski, dnia 24.12.1997 r.

FUNDACJA
Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2, tel. 271-86
87-100 TORUŃ

IV/4
{7 Toruń 12.I.1998r.

"Memoriał gen. Marii Wittek"

L. dx. 49/WSK/98

Wiktoria

Pani Jadwiga Aronowska
96-360 Zyrardów, ul.

Szanowna Pani !

W imieniu Pani Prof. Elżbiety Zawackiej bardzo dziękuję za życzenia świąteczne i noworoczne.

Dziękuję również za cenne informacje dotyczące Ireny Dzus. Pisze Pani, że będzie się Pani kontaktować w tej sprawie ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego w Szczecinie. Może zechciałaby Pani też nawiązać kontakt z Panią Jadwigą Kępią (zam. 70-110 Szczecin, Al. Powstańców Wlkp. 8b/13) ? Bylibyśmy bardzo wdzięczni.

Zapraszamy również Panią do Koła Przyjaciół Memoriału gen. Marii Wittek (w załączeniu przesyłamy Komunikaty Memoriału, nr 1-4)

Z wyrazami szacunku

K. Minczykowska

Katarzyna Minczykowska

Dokumentalistka Działu WSK

zał.:

1/ Komunikat Memoriału gen. Marii Wittek (nr 1-4)

WBIK

Podziękowanie
telefoniczne -
K. Hinczyko -
właśc.

ciąg z rachunku bankowego

25-01-2001

14/001

DATA WYCIĄGU NR WYCIĄGU

10901506-4675-128-00-0-999*

NR RACHUNKU

ELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY S.A.
DZIAŁ TORUŃ
KRASIŃSKIEGO 2
100 TORUŃ TEL. 610-36-00

FUNDACJA "ARCHIWUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ" TORUŃ
W. GARDARY 2
87-100 TORUŃ

PAŃ / FILIA

POSIADACZ RACHUNKU

PLN

3.00%

NIE WYSYŁAC

18

TA STOPA PROCENTOWA

SPOSÓB WYSYLANIA

DATA	WYSZCZEGÓLNIENIE	WINIEN	MA	SALDO
1-2001	Saldo ostatniego wyciągu			24.387,52
1-2001	WPLATA 13202404-2 1026 JADWIGA TYDLEWSKA, JADWIGA ARD HONSKA CEGIELKA-INFORMATOR O ZODRACH FUNDACJI ARCHIWUM POMORSKIE ARMII I KRAJOWEJ		50,00 ✓	
11-2001	Opłata za przelew tani	3,00 ✓		
11-2001	Opłata za przelew tani	3,00 ✓		
11-2001	Opłata za przelew tani	3,00 ✓		
01-2001	Opłata za przelew tani	3,00 ✓		
01-2001	Opłata za przelew tani	3,00 ✓		
01-2001	Opłata za przelew tani	3,00 ✓		
01-2001	Opłata za przelew tani	3,00 ✓		
01-2001	Opłata za przelew tani	3,00 ✓		
01-2001	Opłata za przelew tani	3,00 ✓		
01-2001	SWITAJSKA ZOFIA ROR 10205008-236337-270-41 1228 POBORY	201,97 ✓		
01-2001	ZUDRYCKA HALINA 10205008-18786-270-41 1228 POBORY	201,97 ✓		
01-2001	SECLER PATRYCJA ROR 11001568-166966-1118-111-0	322,08 ✓		

nazwa odbiorcy: Fundacja Archiwum Pomorskie AK 87-100 Toruń
 nazwa odbiorcy cd.: Memoriał Gen. Hansa Wittera ul. Wielka Barbary 4
 nr rachunku odbiorcy: WBIK Oddział Toruń 109015064675128-00-0

PLN kwota: 50,-

kwota słownie

nazwa zlecającego: Jabłnigb Tydlewskac b Jadwiga Aronbnska
 nazwa zlecającego cd.:

tytułem: "Cegielka" - Informator o zbiorach Fundacji
 tytułem cd.: Archiwum Pomorskie Armii Krajowej

odcinek dla posiadacza rachunku

WNE OZNAKI I INNE ZNAKIEM

PAŃSTWU USŁUGĘ POLECENIE Z PRACOWNICY BANKU.

POCZTA POLSKA

Opłata

Podpis

1506 oraz stempla bankowego

IV/6
10.10.2001.

l.dz.829 WSK 2001

MEMORIAŁ
General Marii Wittek

Knjgž'la'evic - Anomowka

Szamuwa Pani,

Wesołych Świąt

Serdcecie dziękujemy za
podpinanie zgłoszenie do
Memoriału General
Marii Wittek. Cierzymy się
je zobaczyć 1935 Pani dołączyć do grona
osób wspierających i propagujących działalność
naszej Fundacji. Dziękujemy Pani Komunikat
nr 11, a także Biuletyn wydany przez
Fundację. Życzymy serdecznie życzenia
wielkonoce i będziemy na pewno
współpracę z Pani

2 wyrazami szacunku

Dorota Kromp

Dokumentelitka Archiwum WSK

Odp. na:
l.dz.: 0136 / WSK /
2001.

l.dz.: 0136 / WSK /
2001.

T. 461

Książkiewicz Diktoria Jadwiga
zam. Aronowska

VI Fotografie

KSIĄŻKIEWICZ WIKTORIA

Gdańskie Zakłady Papiernicze
TECZKA DO AKT
1824-331 BN 73/7385-07
Cena det. 5,00 zł